СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 142. Джерзі Сіти, Н. Дж., пятниця, 3-го липня 1942. No. 142. Jersey City, N. J., Friday, July 3, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

УРЯД ДОЗВОЛЯЄ ПІДНЕСТИ ЦІНИ НА ОВОЧЕВІ КОНСЕРВИ

ВАШИНГТОН. — Л. Гендерсон, федеральний адміністратор цін, дозволив знести обмеження цін на овочі, консервовані в 1942. році ,та піднести на них ціни на 15 процентів. При тому він заявив, що підвишка цін є інфляційна й була йому накинена.

СЕНАТ ЗАТВЕРДЖУЄ НОМІНАЦІЮ СУДДІ МІНІЯ

ВАШИНГТОН. — Сенат потвердив 39 голосами проти 20 номінацію федеральним суддею в Ню Джерзі Томаса Ф. Мінія, проти котрого номінації піднесяться булі закиди як проти члена машини джерзисітського посадника Гейга. Голосування йшло строго за партійними межами, бо за потвердження голосували демократи ,а проти републиканці; тільки один републиканець заявився за потвердження, а один демократ проти потвердження.

АРЕШТУВАЛИ 250 ЧУЖИНЦІВ ЗА САБОТАЖНИЙ ЗАГОВІР.

АЛТУНА (Па.) — У середу вечором агенти федерального уряду розсліду арештували 250 чужинців, звязаних з націстичним заговором саботажу на Пенсилвенійській залізниці. Йде тут за висадження славного скруту коло цього міста, звісного під йменням підкови. Підозрілих людей арештовано по домах в Алтуні й околиці. Між арештованими є робітники репараційних фабрик Пенсилвенійської залізниці. Федеральні агенти кажуть, що з Алтуни висилано важні інформації націстичним саботажистам.

Рейди в Алтуні відбулися в кілька годин після подібних рейдів у двацяти нюджерзьких містах, в котрих арештовано 12 підозрілих людей. У Ню Йорку арештовано в той день 12 німців.

Федеральна прокураторія в Філядельфії заявила, що уряд збирається відобрати американське громадянство людям ,що не дивлячися на свою громадянську присягу, працювали для Німеччини.

СМЕРТЬ ПОЛЬСЬКОГО ДИПЛЬОМАТА.

НЮ ЙОРК. — З даху дому при 3 Риверсайд Драйв упав на порожну парцелю у середу рано генерал Болеслав Веняза-Длугошевскі, польський амбасадор до Італії; його відставлено до шпиталя Рузвелта, де одначе тільки ствердженo його смерть. Він жив у тому домі з жінкою й дочкою. Упав з висоти семого поверха.

Польський консулят каже, що причиною випадку був заворот голови, на котрий генерал від якогось часу хорував. Подія скоїлася зараз після того, як генерал дістав з Лондону телеграфічну вістку, що його іменовано польським послом на Кубі. Консулохолоди. Поліції, котрі везли генерала до шпиталю, не були певні, чи це випадок чи сабегубство.

ВСЕЩЕ ТОПЛЯТЬ БІЛЬШЕ, НІЖ БУДУЮТЬ.

ВАШИНГТОН. — За заподанням федерального уряду, Злучені Держави вибудували в червні 66 нових кораблів і нафтовозів на загальний тонаж 731,-900 тон, одначе держави Осі в тому місяці затопили більше.

Подаючи це до відома преси, віцеадмірал Викері взивав американські підприємства для будови кораблів, щоби вони завзятися доконати будови кораблів на скалю, визначену президентом Рузвелтом, себто 8 міліонів тон на рік.

КОНГРЕС ЗА ВЕЛИКУ ПАТРОЛЬНУ ФЛЬОТУ.

ВАШИНГТОН. — У палаті репрезентантів вироблено проєкт закона, що уповажнює фльоту набути додаткові помічні кораблі на загальний тонаж 1 біліона 200 міліонів тон.

АРЕШТ ЗА ПРОПАГАНДУ ЗА ПОВАЛЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

ПРОВІДЕНС (Ровд Айленд). — Федеральне бюро розсліду („Еф-Бі-Ай") поставило перед суд 27-літнього Николаса Генсена, котрому закидується пропаганду за повалення уряду Злучених Держав. Суд установив на нього „бейл" у сумі 10,000 долярів.

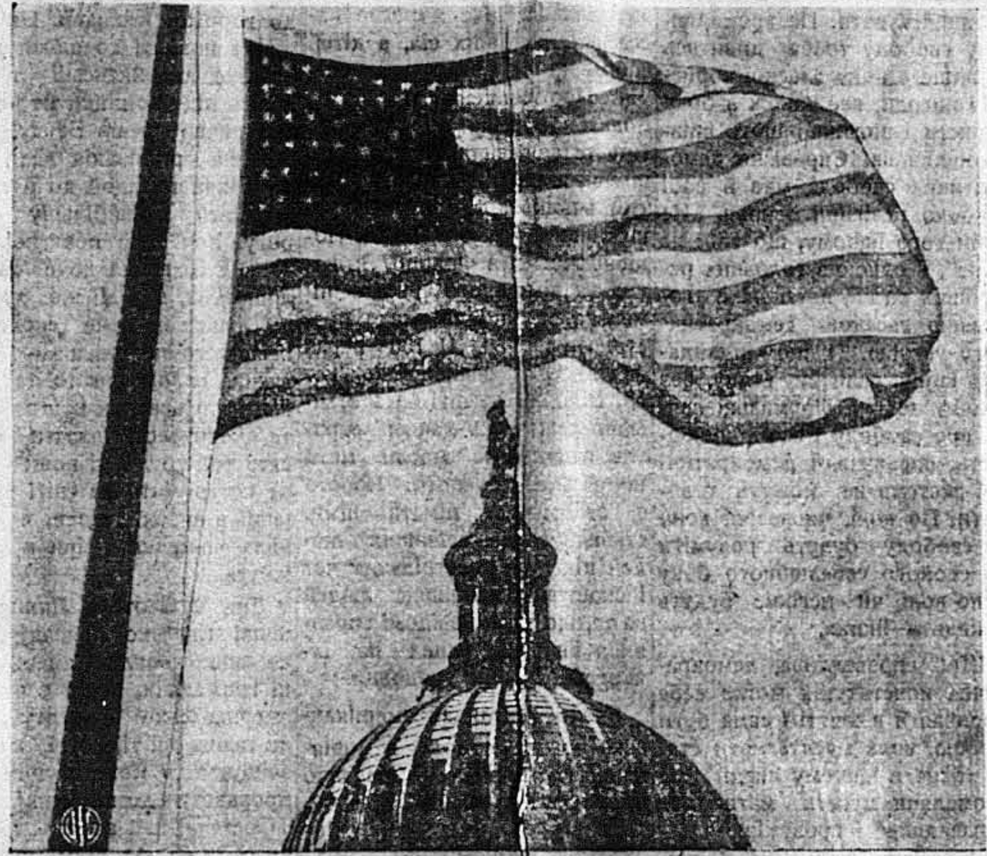
Генсена арештовано, як він заявив, що він волів би воювати за Гітлера ніж за Америку.

НА ПОЛУДНІ РОЗГЛЯДАЮТЬ СПОКІЙНО ДИСКРИМІНАЦІЇ ПРОТИ МУРИНІВ.

БЕРМИНГЕМ (Алабама). — Не дивлячися на заповіди з боку консервативних кругів, що підприняте так званим президентовим комітетом для справедливого трактування муринів, слідство над кривдженням муринів при розділі робіт викличе прикрі заворушення умів у полудневих стейтах, слідство це ведеться спокійно й невиликує ніде ніяких заворушень.

Урядники приписують цю несподівану поведінку південних стейтів становищу яке в цій справі заняли південні газети, як бермингемська газета „Нюз енд Геральд", луисвилська „Куріер-Джорнел", монтгомерська „Адвертайзер",

JULY 4TH, 1942

В День Незалежности Злучених Держав!

Пять Держав Установляє Пшеничний Комбінат

ВАШИНГТОН. — Департамент стейту подав до відома, що в цілі контролі продукції й диструбуції пшениці підчас і після війни Злучені Держави, Аргентина, Австралія, Канада й Англія, як головні продуценти пшениці, згодилися на тісну кооперацію в цих справах. Угода ввійшла в життя 27. червня. На її основі створено міжнародний „пул" на сто міліонів бушлів пшениці, який має бути передовсім вжитий для допомоги діткненим недостачою поживи околицям. Уряди пяти держав теж зобовязуються порозумітися щодо розділювання пшениці підчас шести місяців після закінчення военних операцій. Угода обіймає теж контролю цін.

НІМЕЧЧИНА БІЛЬШЕ НЕ БУДЕ ПЕРЕПУСКАТИ КОРАБЛІВ З УТІКАЧАМИ

ВАШИНГТОН. — Німецький уряд заявив, що більше не буде давати вільного проїзду для кораблів з утікачами з Европи до Америки, як це він зробив зо шведським кораблем „Дротнінгтольмом". Американський уряд каже, що німецький поломав попередню угоду в тій справі; німецький уряд покликається на свою проклямацію про военну полосу.

КАНАДА СВЯТКУЄ РІЧНИЦЮ ЄДНОСТИ

ОТАВА. — Канада відсвяткувала в середу, 1. липня, врочисто 75. річницю своєї конфедерації в одну державу. Підчас святкувань підношено загально, що Канада жила всі ці роки в найкращій згоді зо Злученими Державами, та що нього року на її землю вперше зроблено наїзд, і то з боку заморських ворогів.

Шаліє Битва за Єгипет

КАЇРО. — Британійська армія станула перед лісточком Ель Алямейн і розпочала рішальний бій за Єгипет. З стратегічного боку ця околиця є досить вигідна для британійців і нею вони старатимуться надолужити свої інші браки. Перед тим рішальним боєм головний вожд британійської армії, Окінлик (Афлек), видав заклик до свого війська, в якім підкреслив вагу цеї битви. Він ствердив, що британійські війська в останніх кількох тижнях зазнали тяжких втрат, але таких самих втрат зазнали також вороги. Крім того ворожа армія відбилась далеко від своїх баз і тяжче їй засобитись потрібними продуктами та амуніцією. Окінлик закликав вояків видержати на своїх позиціях аж до повної перемоги над ворогом. Німці в названій битві кинули в фронтові лінії всі свої сили; не залишаючи ніяких резерв. Видно, що вони рішились кинути все в цю битву. До Єгипту далі напливають скріплення для британійців. З другого боку німці держать на поготівлі велику парашутну армію на Креті.

СЕВАСТОПОЛЬ ВПАВ, КАЖУТЬ НІМЦІ

БЕРН. — Німецькі звідомлення говорять, що по одномісячній облозі советська морська твердиня Севастополь впала. Німці здобули ту твердиню, а решта советського війська втекла на малий Херзонеський півостров, де німецька сила винищує її до тла, кажуть німецькі звідомлення. — Советські останні звідомлення не потвердили ще упадку Севастополя, хоч признали, що залога Севастополя знов зазнала певних поразок. — На інших фронтах німці також оживили свою діяльність. Советські звідомлення говорять, що офензива на курськім відтінку не принесла німцям бажаних успіхів. Та офензива мала за завдання здобути Вороніж, важний залізничий вузол. Розвинулись також бої біля Гжатська.

БОЇ В КИТАЮ

ЧУНКІНГ. — Китайський уряд потвердив, що японські війська окуповують останні укріплені місця на залізничім шляху Ганчов-Нанчанг і ціла та залізниця вкоротці найдеться в руках японців. При здобутті цеї залізниці японці понесли великі втрати.

ДЕБАТА В БРИТІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ НАД НЕВДАЧАМИ В ЄГИПТІ

ЛОНДОН. — В британійськім парляменті розпочалась довго заповіджена дебата над невдачами, які зазнала недавно британійська армія в Лівії, а опісля в Єгипті. Дебата розпочалась з хвилею, як сер Джан Вардло-Майлн подав внесок на уділення вотум недовіря кабінетови Чорчила за несправедливе ведення війни. Його піддержав адмірал фльоти сер Роджер Кіс. В дебаті два названі опоненти були досить лагідні, так, що міністер постачання Лителтон завважив, що опозиція в пресі „ревіла немов льви, а в парляменті воркотять немов голуби". Велику сензацію опісля викликав сам міністер Лителтон, який сам признав, що британійська армія в Лівії та Єгипті мала замало моторизованих частин, як теж деяка зброя була якостево гірша від німецької. Це признання з боку уряду викликало глибоке враження і деякі посли ствердили, що сам уряд дав більше аргументів для дискусії, ніж опозиція.

БРИТІЙЦІ ГОТОВІ ПЕРЕНЕСТИ ФЛЬОТУ.

ЛОНДОН. — Британійці готові в разі потреби перенести всю свою фльоту з Середземного моря на Індійський океан. Зроблять це вони лише в тім випадку, колиб цього дійсно було потрібно, себто колиб заходила небезпека, що битва за Середземне море втрачена. Сама втрата Александрії ще не заставить британійців цього виконати, бо вони крім Александрії мають декілька інших морських баз. Але колиб наступила втрата Суезького каналу, то тоді, а властиво передтим, британійці забралиб свою фльоту з Середземного моря. Суезький канал тоді бувби цілковито знищений і зроблений непридатним для якої небудь плавби. (Німецькі кола говорять, що британійці вже забрали свою фльоту з Середземного моря).

ДОЛЯ ФРАНЦУЗЬКИХ КОРАБЛІВ В АЛЕКСАНДРІЇ.

КАЇРО. — В Александрії стоїть велика фльотиля французьких боєвих кораблів ,які там залишились по капітуляції Франції. Та фльотиля складається з одного тяжкого панцерника, з чотирьох модерних кружляків, з кількох нищівників, та з одної субмарини. Ці кораблі розброєні, але мають на собі далі французьку залогу. Та залога настроєна льояльно до французького уряду в Віші. Якщоб німці заволіли ті кораблі, вони моглиб їх взяти для себе, як воєнну добичу. Тому британійці поробили всі заходи, щоб ті кораблі в разі потреби забрати з Александрії зо собою.

АМЕРИКАНЦІ ПОБУДУВАЛИ ВЕЛИКУ БАЗУ В ІРЛЯНДІЇ.

ЛОНДОНДЕРІ. — Американські військові інжініри побудували в Північній Ірляндії сильну морську базу. З тої бази вони будуть керувати своєю акцією на Атлантійськім океані. Від довшого часу тисячі ірляндських робітників були заняті при будуванні цеї бази, тому ця будова вже не є більше тайною. Про неї мусять вже добре знати також німці.

НАЦІ БОЯТЬСЯ ДРУГОГО ФРОНТУ.

БЕРН. — Хоч німецька офіційна пропаганда говорить, що німці не бояться другого фронту на заході, то проте німці здовж Атлантійського побережжя роблять все, щоб на випадок такого другого фронту здержати війська Обєднаних Держав. Вони укріпляють ріжні місця ,залишають залоги, виконують ріжні маневри. Загалом, вони зраджують велику нервовість на заході і припускають, що цей другий фронт таки наступить.

ЗА ВІДПЛАТУ НІМЦЯМ.

ЛОНДОН. — Польський уряд у Лондоні закликає Обєднані Держави, щоб вони криваво відплачувались німцям за ті звірства, які ті виконують на цивільним польським і жидівським населенні. Дотепер німецька окупаційна влада в ріжний спосіб зглядила зо світу біля 700,000 жидів. Вона до цього уживала найбрутальніших засобів: вистрілювала скорострілами ,вішала, душила газами. У Львові, подає польський уряд, німці замордували 35,000 жидів. В Станиславові 15,000, в Тернополі 5,000, в Золочеві 2,000, в Бережанах з 18,000 жидів залишилось лиш 1,700. В Вильні знищили майже ціле жидівське населення, бо з 50,000 залишилось лише 12,000. Десятки тисяч вимордовано також в інших містах, в Варшаві, Лодзі, Люблині, Радомі.

БОНУСИ ДЛЯ МОРЯКІВ.

МОСКВА. — Совєтський уряд порішив виплачувати бонуси тим британійським і американським морякам, які привезуть щасливо кораблі до порту Мурманськ. Той бонус рівнається одномісячній платні моряка. Моряки діляться тою нагодою з гарматчиками, бо останнім з огляду на їх військовий стан, не вільно брати безпосередно від нікого нагороди за їх службу.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Theree months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

День Незалежности

Дня 4. липня 1776. року ухвалили представники американських кольоній Заяву Незалежности, в котрій вони проголосили як самодоказані правди наприклад ось такі засади:

„. . . що всі люди є сотворені рівні; що їм всім дані від Творця певні права, яких їм не можна відбирати; що між тими правами є право до життя, свободи і шукання щастя; що для забезпечення цих прав, установлені між людьми уряди; що уряди виводять свою справедливу владу від згоди правлених; що люди мають право зміняти або усунути форму правління, якщо вона починає нищити ці права; що вони мають право встановити собі іншу владу, спираючи її на таких засадах, орґанізуючи її в таких формах, які на їх думку найкраще надаються для досягнення безпеченства й щастя. . ."

В імені тих засад американські кольоністи відорвалися від Британської Імперії й постановили правити самими собою як незалежними державами. В імені цих засад вони воювали через кілька літ проти переможних військових сил Британської Імперії й в їх імені вони остаточно віднесли перемогу й на тих засадах зорґанізували Злучені Держави. Така була сила в цих засадах, що в міру того, як виходці з первісних 13 держав кольонізували щораз дальші простори Америки, вони орґанізували на тих засадах дальші стейти й прилучували їх до первісних, поки, як ми це знаємо, не повстали теперішні Злучені Держави, що своєю державною орґанізацією розп[illegible]ся від Атлянтику по Тихий океан, ба навіть перейшли поза побережжя Атлянтику й Пацифіку.

Засади, проголошені в американській Заяві Незалежности, були немов би тим ферментуючим розчином, що довів до подібних рухів за незалежність по інших краях світа, по Новому й по Старому Світі. Засади Заяви Незалежности та доспіх державної орґанізації Злучених Держав був світилом, яке вело просто кожний народ світа, що з того часу зривався проти небажаних правителів і пробував завести правління згідно зо своїм інтересом і бажанням.

Ось чому то таке сталося нині, що Свято Незалежности святкують не лише всі американці по всій території Злучених Держав, але й поза їх межами. Є це висказ міждержавного значіння Свята Незалежности Злучених Держав, коли уряд південно-американської републики Уруґваю проголошує День Четвертого Липня своїм національним святом, аби в цей спосіб зазначити свою солідарність зо Злученими Державами в боротьбі проти тоталітаризму. Засади Декляраціï Незалежности будуть вовіки вести людство до боротьби проти всяких політичних утисків, гнетів і обмежень.

Конституція в Серці Людей

Нераз суспільні діячі Америки нам нагадують, що громадянська свобода Америки не випливає з написаної на папері Конституції, тільки паперова Конституція була створена отим бажанням свободи, яке тліло в серцях американських громадян. Як довго те бажання горить, так довго паперова Конституція буде живою і святою для людей. Колиб те бажання свободи в наших серцях завмерло, тоді й писані на папері слова не врятують нас від деспотизму.

Ту любов до свободи, а понадусе зрозуміння свободи і пристойне користування нею, ми повинні серед себе постійно виплекувати. На громадянську свободу треба дивитись не лише з боку власної користи і вигоди, але також з боку користи і вигоди іншого співгромадянина. Справжня демократична свобода має в собі глибоко релігійні основи. „Не роби того іншому, що тобі не миле", є одною з головних релігійних засад, а також є головною засадою демократичного устрою. Ті, що відкидають вищу, релігійну етику, без огляду на їхні формальні заяви про свободу і свободолюбність, справжньої демократичної системи не можуть створити. По волі, чи неволі вони ту свободу будуть розуміти зо свойого себелюбного боку й по волі, чи неволі, будуть кривдити інших.

Щоб справедлива, демократична конституція могла себе проявляти в житті і сама бути живою, вона мусить мати стале місце в нашому серці. Всі громадяни мусять мати оте справедливе зрозуміння суспільної свободи, всі мусять придержуватись чесної гри в [illegible] ми і всі мусять в основі признати, що не можна робити іншому того, що нам самим не миле. Як цю конституцію миноситимемо в серці, то й вона буде живою стояти на папері. Інакше вона опиниться на полицях наукових інституцій, а вкінці лише на полицях музеїв.

Живучи постійно в тій американській свободі, не один громадянин приймає її як щось зовсім природне, немов світло сонця, чи чисте повітря. Живучи серед тої свободи не один громадянин звикне до неї так, що її не добачує. Натомісць він добачує недомагання, які бувають в кожній, найкращій системі, а які він пробує перебільшувати до непропорціональних розмірів.

Щоб оцінити ту американську свободу, треба нераз її порівнати з тим, що діється в чужих краях. Правда, нині маємо в Америці війну, тому й наша широка громадянська свобода дещо обмежена. Але порівнаймо ту нинішню американську воєнну свободу зо „свободою" інших воюючих країв, наприклад тих, що є під владою нацистів.

Як знаємо, в Чехах терористи вбили німецького „протектора" Гейдріха. Німецька влада за те розстріляла кілька сот осіб, котрі не мали нічогісько спільного з тим вбивством. Німецька влада дотепер знищила два чеські села, вистрілявши ціле доросле населення названих сіл, а дітей забравши до „виховних центрів". Про знищення тих сіл не подала „ворожа пропаґанда". Про те знищення подала сама німецька влада, вихвалюючись тим вчинком, та погрожуючи ним іншим чеським селам. Подібне діється в Франції. За напад на німецького вояка німецька окупаційна влада розстрілює по 50 і 100 нараз французьких закладників, котрі сиділи в арешті багато місяців раніше і з даним скритим нападом не могли мати нічогісько спільного. Просто з садистичної пімсти німці ставили зовсім невинних людей під дула розстрільних чет і скошували невинних людей за те, що якісь невідомі справники виконали напад на їхнього вояка, чи урядовця.

Якжеж виглядає американська воєнна свобода, в порівнанні до німецької? Недавно американські власти арештували вісьмох німецьких саботажників, які з німецької субмарини вийшли на побережжя Амер[illegible]леним пляном ріжних саботажів. Ті саботажники признались до вини і виявили свою минувшину. Двох з них є американськими громадянами. Інші довший час перебували в Америці і деякі з них вибрали перші громадянські папери. Належали вони до німецьких орґанізацій в Америці, зокрема до відомого Бунду. Це в тій орґанізації вони діставали перші лекції панґерманізму й готувались на можливих саботажників того краю, який перед ними так гостинно розкрив двері.

Німецько-американська орґанізація Бунд мала кількадесять тисяч членів. Але дотепер ледви чи кілька соток з них американська влада арештувала А тих, що арештувала вона відіслала до ізоляційних пунктів. Ніхто над арештованими не мстився, ніхто не заподіював їм ніяких моральних та фізичних мук. Решта членів Бунду до нині свобідно ходить на волі і на рівні з іншими громадянами Америки користає з усіх економічних і суспільних прав. Якщоб Америка хотіла примінити до них німецькі міри, то всі вони опинилисяб в концентраційних таборах, а багато з них булоб вже давно впало під кулями розстрільних чет.

Вроджена пошана до життя чоловіка і до його особистих громадянських прав глибоко нуртує в серці американської суспільности. Ця вроджена пошана до людини і її прав заставляє американську адміністрацію справедливо трактувати не лише своїх громадян, але і чужих, належачих до ворожої держави. Ця вроджена пошана до людини заставляє американські власти навіть під час війни не карати сумарично членів Бунду, хоч названа орґанізація дала чимало причин, щоб до її членів виявляти якнайбільшу осторогу. Хоч таке поступовання, — в якім влада хоче карати лише тих, що дійсно завинили, а ніяк не хоче скривдити невинного чоловіка — потягає за собою багато труду, а навіть державних коштів, проте американські власти поносять той труд і ті кошти, щоб не погашувати на світі вогня надії в високі ідеали, в людяність чоловіка і віри в краще життя.

Дня Четвертого Липня повинні глибоко призадуматись не лише льояльні американські громадяни, котрі є опорою американської конституції, але також всі ті, котрі хотілиб знищити ту Конституцію і запровадити деспотичний лад. Ті останні хай знають, що вони сами ходять вільними і втішаються всіми правами якраз на основі [illegible] Конституції, яку прагнуть знищити. Якщоб не ті шляхотні ідеали американської нації, втілені і зафіксовані постановами Конституції, вони перші впалиб закровавлені перед розстрільною четою, як впали і падають сотки і тисячі людей поневоленої Европи. Не підкопувати Конституцію, але хоронити її до останньої каплі крови повинні всі громадяни. Бо вона чи не одинока творить соняшне місце на захмаренім світовім небосклоні.

ВІЙНА І ЗДОРОВЛЯ

Британський міністер здоровля Ернест Бравн недавно заявив в британськім парляменті, що назагал здоровля анґлійської нації підчас війни не погіршилось, а навпаки, поправилось. Нині є серед анґлійців менше хворіб і менша смертність, ніж за мирних часів. Тиф і скарлятина цілком зникли. Ті недуги забирали колись тисячі жертв. В 1941 р. на ці недуги вмерло не цілих три сотки людей. Дифтерія серед дітей теж послабла, хоч її не викорінено іще зовсім. Дифтерія ще далі забирає річно більше дітей, ніж неприятельські бомби. Зросли лише недуги сухіт і хребетного стрижня — менінґітіс. Недуга сухіт зросла мабуть тому, бо внаслідок частого перебування в підземельних сховках люди дихали зіпсутим повітрям і давали більшу нагоду бакцилям сухіт розвиватись.

Зате обнизились випадки умових недуг. Всупереч всім лікарським передбаченням, що війна і бомбардування надірвуть людям нерви і доводитимуть їх до божевілля, число умово хорих людей в воєнних роках постійно маліє. Перед війною воно виносило 30,000 умових занедужань річно. В першім році війни те число змаліло на два тисячі, а останнього року було умових занедужань лише 26,000. Подаючі ці статистичні дані міністер Бравн сам висказав своє здивування з цього випадку.

Впродовж довгих літ лікарі говорили, що непевне, неустатковане життя, постійний страх чогось невідомого, галас, нервове окружения — зле відбиваються на здоровлі і нервах людей та спричинюють розстрій нервів. В багатьох випадках той розстрій ділає на цілу нашу психічну систему так, що слабших доводить до божевілля. Це було правило, якого перед війною ніхто з лікарів, ні зо звичайних ляіків не оспорював.

Зате оспорила його тверда дійсність. Прийшла війна і нанесла людям всі ті проклятття, від яких люди повинніб попадати в нервовий розстрій, а навіть сходити з глуздів. Війна принесла великий жах, непевне життя, ріжні фізичні і моральні турботи; принесла кров і порозривані тіла людей по вулицях міст; принесла порозвалювані будинки, пожежі, нерерazливі звуки сирен. Нерви людські, здавалосьби, повинні від цього рватись, а люди божеволіти. Тимчасом природа завдала брехню усім тим науковим твердженням і замісць доводити людей до божевілля, прохолоджує їх і в самій Анґлії по дві тисячі річно рятує від божевілля.

Українська народня мудрість говорить, що коли на медведя кинути малу галузку, то він бурчить; а коли кинути велику — то він мовчить. Те саме, видно, діється з людьми. Коли вони мають маленькі турботи і перешкоди в житті, вони нераз занадто піддаються тим турботам, занадто переймаються ними, розбабрують їх, смакують їх і тим розкручують цілу свою нервову систему, доки не заведуть самі себе до дому божевільних. Але коли їх добре притисне і смерть загляне просто в вічі, вони отрясуться з тої своєї журби, орґанізують себе морально, стягають всі свої духові сили до боротьби з дійсним ворогом і ось так замісць нервово занепадати, нервово загартовуються і кріпшають.

Скільки то журби чоловік не має в мирних часах, як стратить роботу! Хоч нужда ще не увірвалась до його дому й він та ціла його родина сита, одіта, з дахом над головою, в чистих постелях, вечером біля доброго радія — проте журба, що ось він втратив працю так пригноблює його і цілу рідню, що прямо виводить з рівноваги. Сивіє чоловік з журби і думає, що буде завтра, за місяць? Не буде чим заплатити мешкання, не буде за що купити нових черевиків; деколи він тяжко журиться, що буде мусіти нарушити своє щадниче конто в банку. Так тим бідняга зажуриться, що попадає в нервовий розстрій. Обридне йому життя, посивіє, стане терпкий для всіх домашніх й деколи з одчаю повандрує до дому божевільних.

Але як надлетить ворожий бомбовик, розвалить його дім, спалить цілий дорібок, нераз вбє котрогось із родини — тоді чоловік очунюється. Зналишившись лиш у тій одежі, що на ньому, без даху над головою, без сотика в кишені, без ніякого заняття, той чоловік не попадає в розпуку, не йде на мягку софку, щоб на ній положившись тяжко розпачати, тільки скупчує свої почування, застикає зуби, опановує нервами, й з новою, здоровою енерґією береться поборювати всі ці некольні перешкоди.

Факти, подані британським міністром, цікаві ще й з іншого боку. Коли на загал здоровля анґлійської нації підчас війни поправилось, то зовсім зрозуміло, що підчас війни, дивлячись з медичного боку, та нація зажила кращим життям, ніж вона жила передтим. А ми знаємо, що нині в Анґлії всего брак. Люди дістають харч на карточки, дістають дуже маленькі пайки ріжних продуктів, зокрема мяса і товщів. Колись в Анґлії було всего подостатком. Анґлійці їли мясо й по тричі на день. Границь ніяких не було. Проте тоді більше число з них умирало, ніж тепер, коли вони дістають, хоч ріжних продуктів, але дуже обмежені пайки.

Не треба бути спеціялістом, щоб відразу зробити висновок, що анґлійці нині менше хорують тому, бо дістають по трошка ріжних харчів і ті ріжні харчі з конечности мусять зідати. Ріжнородність харчів зрівноважує в їх тілі потрібні живини і мінерали. Колись вони в їді шукали в першу чергу приємности і зідали те, що їм найбільше смакувало. Про рівновагу живин та мінералів крім нечисельних добре обзнайомлених в тій справі одиниць люди не дбали. Щойно війна змусила їх до того. Змусила їх скромними пайками.

Дві Долі

Повість

ДАНИЛА МОРДОВЦЯ

30)

Що станеться з Києвом, як і там із святих церков пороблять прокляті мечети, церковні дзвони переллють в турецькі гармати, мощі печерських угодників повикидають на смітники, а святими образами вибрукують улиці!

Ніколи ще Москва, як і світ став, ні у кого не прохала підмоги. А тепер її бояри, боярські діти, стольники й окольничі гінцями полетіли з царськими грамотами — у першу голову до німецького цісаря, до римського папи, до курфірстів саксонського й бранденбурського, у Венецію, Францію, у ішпанську землю, в землю англицьку, в Ґоляндію, Швецію і Данію... Оттаке закурило!

Сам цар збирався у похід проти злої хуртовини, і вже велено було будувати „государів двір" у Путивлі...

І тут то згадали про Сірка... У Москву прибіг післанець короля польського, Христофор Ковалевський і між іншими річами говорив цареви:

— Тепер Дорошенко писав білогородській орді і кримським татарам, щоби вони йшли до нього без страху, тому, що він того Сірка позбувся і від нього вже їм перешкоди не буде...

Де вже бо! Яка там перешкода із Тобольська!

Післанець просив словом короля відступити Сірка під Білу Церкву.

А тут і його „дітки", запорожці, оставались без свого „батька", як без голови і без рук. Вони писали до боярина Артемона Сергієвича Матвеєва:

„Добродієви нашому милостивому, чесному опікунови нашої Малоросії і нас, війська запорозького, і давцеви всякого добра, посилаємо наш низький поклін і покірно просимо: змилуйся, як батько над дітьми, щоби за твоєю милостивою помочю нам прислали калмики і чайки і засоби збіжа і щоби нам відпустили нашого доброго польного вожда і управителя, для бусурман страшного воїна, Івана Сірка, тому, що в нас другого такого польного воїна і гонителя бусурман нема. Почувши, що у запорозькім війську нема Івана Сірка, страшного Кримови борця і щасливого побідника, котрий все їх побивав і християн з неволі визволяв, бусурмани радуються і загадують на нас напасти".

І щож Москва із тим Сірком? Що тут було робити? Сама пошила його у злодії, а тепер, з нехотя, треба було повернути його у спасену душу.

Привезли його із Тобольська у Москву, заставили заприсягтись, що він служитиме вірно, і цар сказав йому:

— Даю тобі волю, бо вступився за тобою наш вірний підданий, гетьман Іван Самійлович. Царське слово не можна зломити... Писав я і запорожцям, що дам тобі волю і даю.

Як блискавка по небі, пронеслась звістка по Польщі і Украпні, по Криму й Туреччині, що „урус-шайтан" вийшов із московської неволі. Громом упала та звістка на голови ворогів України. По усіх мечетах Туреччини і Криму мулли читали султанський фірман, молитву на погибіль „урус-шайтана".

Та не поміг і фірман, не помогла і молитва. Сірко знов носився з запорожцями як степова пожежа. Він взяв Очаків, Аслангород, плюндрував Крим, пускав на вітер татарські аули...

Тоді султан положив собі на серці, зрівняти запорозьке кубло, прокляту Січ, з землею, спалити її до чиста, і попіл розвіяти по вітру...

XIV.

В осени 1674-го року султан Мухамед IV. посадив на ґалери пятнацять тисяч яничар і Чорним морем з Капуданпашою і іншими пашами та мурзами післав їх у Крим до хана Селем-Гірея І. з приказом: піднявши всю кримську орду в сорок тисяч коней, у купі з яничарами, як тільки замерзле Дніпро з притоками, затонами і заводями, тихо, несподівано, нічною добою і доконче у велике свято, саме на Різдво, на другу або на третю ніч, сараною налетіти на прокляте запорозьке кодло, вирізати до ноги усе те гадюче царство, зрівняти з землею їх вали й окопи, попалити й пустити на вітер їх куріні, а самого „урус-шайтана", Сірка, живцем у тяжких кайданах приставити у Стамбул на ясні очі падишаха.

За три тижні до Різдва стала зима, та така сувора, що аж земля від морозу тріскала, а Дніпро і всі його притоки й затони закувало ледом мов залізом і присипало снігом.

Настало Різдво. Усі січовики зібрались до Січи на це велике свято. Покинули свої зимовники і ті з товариства, котрі зимою жили своїм хозяйством і з своєю худобою то по дніпровських островах і займищах, то на своїх пасіках.

Весело й бучно провели січовики перші два дні великого зимового свята. Греміли гармати й мушкети. Грали і співали кобзарі й лірники. По курінях ходили школярі-співаки, „яко волси со звіздою путешествоваша".

Гуляли і день і другий, а того не знали, що пятьдесятьпять тисяч заклятих ворогів їх на другуж ніч обгорнули Січ мов хмарою, накрили і порізали у темряві січову сторожу, що стояла кругом геть-геть від самого коша, і по степовій, і по луговій стороні. Зоставили живим із сторожі тільки одного молодесенького вартового, щоб він показав їм ту „хвіртку" чи „пролаз", котру на цю ніч, по черзі, не замикали...

(Дальше буде).

„Перестережіть Нарід - Гітлер Його Ворог"

Д-Р ЛЕО ШТАЙН,

автор „Я був в пеклі з Німелером".

Европа, яку я недавно залишив, є країною страшної ночі. Цивілізацію погашено, з релігії насміхаються з самих вівтарів, справедливість є примхою одної людини. Батіг сатани обернув навіть його власну країну в один широкий концентраційний табор. Земля, якою він хвалився, просякла кровю нечисленних тисяч жертв його ненависти й жадоби влади. Цілі громади викреслені з життя. Цілі народи голодують, в той час як Гітлер і його згубна зграя оточують себе роскошами.

За колючими дротами концентраційних таборів практикуються неймовірні жорстокости. За таборами військові відділи та катська сокира розправляються скоро з тими, хто все ще мріє про волю і справедливість.

Останньою великою надією для всіх тих прибитих народів є Америка, країна хрестоносців. Американські вояки, розкидані тепер по семи морях та пяти континентах, віддають своє життя для того, аби скрізь була відновлена свобода та збережена демократія. Вони сподіваються від вас виконання вашого обовязку, купувати за гроші те, за що ви не можете заплатити кровю. Якщо ви маєте надію поділяти з плодів миру, ви повинні поділити кошти перемоги.

Ви хочете перемоги. Скажіть вашим чоловікам і хлопцям, які змагаються в повітрі, на землі, на морі, що ви дасте їм засоби здобути перемогу. Скажіть їм, що ви зрікаєтеся роскошів і розваг та купуєте воєнні бонди і марки на кожний цент що можете заощадити, як вашу пайку в ціні за перемогу.

Ваші власні інтереси наказують і людяність вимагає, аби ви купували воєнні бонди і марки зараз, в цю хвилину, бо наколи виграє Гітлер, ви втратите все, навіть надію.

Мартин Німелер, з яким я пережив майже три роки у вязниці та в концентраційних таборах, бачив згубні замисли Гітлера і коли я залишав концентраційний табор у Саксенгаузен, він казав мені: „Розкажіть світові все, що ви бачили. Попередіть народи світу, що Гітлер є ворогом людства". Голос Німелера є голосом живого трупа, того, що був на початку обманутий вірою, що націстична програма ховає в собі велику ідею. Послідуючі події відкрили йому його помилку. Але всеж таки йому було тяжко сумніватися в особистій честі Гітлера. Тому в останній розмові з Вождем він покликався на його честь та пригадував йому запевнення, які він давав доки не перебрав канцлерства в 1933. році, що церква матиме „безумовну підтримку" націстичного режіму. Загнаний в його власну пастку, Гітлер скинув маску.

„Чому ви утруднюєте справу для мене?" закричав він. „Що вам перешкоджає визнати, що я маю найвищу владу над церквою і її доктринами? Ісус Христос був також тільки людиною і до тогож жидом. Чому не міг би я, що є сильнішим від Христа і можу бути багато більше корисним ніж Він, — чому не міг би я мати право встановлювати нову доґму для церкви?"

Тому, що Мартин Німелер скорше вірив в Бога, ніж у Гітлера, він був засуджений на живу смерть. Сотки тисяч тих, які відмовляються признавати Гітлера за Месію, приєдналися до Німелера в націстичній відкритій могилі.

Якщо це може статися в Німеччині; якщо в Німеччині Гітлер може плюгавити вівтарі, створені в імя Боже жидом чи християнином однаково; якщо в своїй власній країні і поміж своїм власним народом Гітлер може проголосити себе творцем нової віри і паном життя і смерти, — як можете ви в Америці сподіватися уникнути того якби він переміг? А наколи ви програєте, чи зможете виправдати себе перед вашими батьками, або знайти прощення у ваших дітей?

Ви мусите виграти, або бачити свастику над Америкою і концентраційні табори в кожному стейті.

Заощаджуйте на воєнні бонди і спасайте свої душі!

Старість і Молодість

Природа ніби призначила кожному зі своїх творів означену пересічну довготу життя, а в ній замкнула три незмінні фази, що черґуються одна за одною: підріст, повня та смерть. Єдиним винятком з того правила є, здається, життя одноклітинних, які в особливих умовинах, — що відсувають можливости знищення наслідком ділання зовнішніх чинників, доходять до деякого безсмертя, піддаючися заєдному поділові з покоління в покоління, але, без смерті матірньої клітини. Сьогодні годують у лябораторіях цього роду безсмертних первісників, котрих тисячні покоління вдалося впродовж кількох десятків років вигодувати з клітини праматері.

Але, коли вже поодинокі клітини лучаться в спілки, тоді зачинаються й обяви старіння та смерти. Звідсіль наука виводить твердження, що причиною таких обявів є самі умовини співжиття в тканих орґанізмах поодиноких клітин, взаїмно затроюваних продуктами переміни матерії, які повстають наслідком життєвих процесів. Таке вияснення є згідне з перепроваджуваною сьогодні загально, штучною годівлею клітин, відосібнених від цілости орґанізму. Такі клітини даються довгий час годувати, хоч би орґанізм, якого частиною вони були, давно вже вмер. Годували напр. більше ніж 20 років клітини курячого серця, спомагаючи їх відживчою рідиною, коли пересічний вік курки доходить не більше 4 до 7 років.

Знаємо, що людина має найбільш скомплікований у своїй будові орґанізм, отже в слід за цим мусимо признати закон, якому він піддається: закон обмежености тривання життя. Може в цій свідомости лежить теж одна з тайн його оцінки, що стратилаб свій основний атут, колиб ми мали перед собою необмежене тривання нашого власного життя.

Та іншою справою є можливість перенести пересічну межу життя найдальше. Є вчені, які вважають, що існує деяка залежність поміж величиною сотворіння та довготою її життя; це найзагальніше дається сформулувати так: що більше звіря, то довше має життя (є деякі винятки, птиці й риби). Але з цього загального правила треба виключити людину, бо вона зачинає пересічно жити довше; на це є зовсім вистарчальні докази. Що це говорить? Що людина силою своєю інтеліґенції зуміла перемінити до деякої міри умовини свойого існування, хоча цих умовин зовсім позбутися — не може. Щоб підтримати твердження, що кінцеву межу людського життя пересунули дальше, загляньмо до історії, а переконаємося, що до 19 століття жила людина пересічно 40 років, хоч були й тоді випадки навіть довговічного життя. Найбільший приріст пересічної довготи життя досягнуло 20. століття, в якому людина живе пересічно 60 років. Звичайно, мусимо брати під увагу й ріжницю, яка існує поміж смертністю немовлят колись і сьогодні; ця смертність змаліла в останніх десятиліттях ізза розвитку гігієни немовлячого віку. Але це все ще не значить, що кожна сьогоднішня людина мусить дійти до пересічного віку; знаємож добре, що ледви половина з них, що осягла 30. рік, доходить до 60 років. Проте нинішня наука може вже доказати в деякій мірі дорогу до можливо доброї межі віку.

Щоб відповісти на питання: де шукати такої дороги? — мусимо призадуматися над тим, у чому вчені бачать причину старіння.

Знаємо, що життєві процеси мають свій осідок у зародку, де велика життєва гра відбувається наслідком низки скомплікованих фізичних і хемічних процесів. З думками деяких вчених, справність процесів переміни тканої матерії є залежна саме від прикмет самого зародку, а старіння зачинається в моменті, коли кількість води в клітинах зачнеться відносно зменшувати. Згущення зародка спричинює недостаточні можливості очищування орґанізму з непотрібних або навіть шкідливих решток життєвих процесів. В тканах зачинають збиратися елементи, які можемо назвати відпадками так орґанічного, як і неорґанічного. Часто походження й структура підпадає звироднілим змінам, а в цілому орґанізмі захитується гармонійний досі процес переміни матерії. Тоді зявляється ціла низка легких для спостереження обявів старіння: ствердження елястичної досі рогівки, наслідком цього типова для старости далекозорість, дальше — зміни кровоносних посудин і звільнення тиснення крови, врешті ступневе завмертя деяких залозів внутрішнього виділювання, які продукують своєрідні тіла, звані гормонами. Оце підставова причина старіння: зміни в зародку допроваджують у цілому орґанізмі до наявного ослаблення чинностей ріжних

ПОЛКОВНИК РОБЕРТ Л. СКОТ, що став командантом летунів у Китаю.

знарядів та їх ґруп.

Що з сьогоднішньої науки можнаб ужити, щоб помогти орґанізмові найдовше вдержати молодість? Першою й основною засадою це — вміння не скорочувати собі життя. А саме спосіб, в який звичайно ведуть своє життя люди, особливо замкнені в мурах міст, належить до найбільш вичерпних та передчасно зуживальних. Гарячка пережиття, гонитьба за емоціями, брак гармонії між працею й відпочинком, незрозуміння ваги сну для перетомленого орґанізму, надуживання всяких наркотиків — це все чинники, що приспішують старіння орґанізму. Особливо сон це могучий відмолоднюючий чинник, а тимчасом як його легковажать, зменшують, надуживають насонних середників. Дійсна гіґієна сну моглаб не в одному випадку запобігти лиху, а навіть так невинні середники як тепла купіль ніг або цілого тіла, добре провітрена спальня чи короткий прохід перед спанням — моглиб дуже добре заступити неодин насонний наркотик.

Дальшою поміччю, потрібною для орґанізму в боротьбі за правильну переміну матерії, це передовсім спосіб відживлювання, пристосований до характеру нашого цілоденного заняття, що — звичайно в містах так буває — примушує нас сторчати в одному місці, одже люди старші потребують легкої але стравної поживи, краще ростинної ніж мясної. Бо мясна страва помножує у високім степені гнильні процеси в орґанізмі, викликує самозатроєння, так шкідливе для поодиноких знарядів.

Коли людина постійно відживляється, дуже добре є час до часу (раз або два рази тижнево) застосувати винятково скромну поживу. Це дасть змогу орґанізмові перепровадити щось у роді „ґенеральної чистки". Звичайно, що сама дієта, хочаб і найстаранніше пристосована, не вистарчає. Найважнішим союзником буде розважне застосування гіґієни руху, не обовязково спортів, бо найкращий вислід дасть прохід, що вдержує в сталому розрусі систему круження. Так грізний і загальний, на жаль, сиґнал старіння орґанізму, яким є посилене тиснення, дається в своїх початках усунути найдоступнішим для всіх і найзвичайнішим способом: систематичне виконування віддихових вправ, глибокі вдихи та довго тривалі видихи. Це вможливлює працю серця й очищує з отруй дороги, кудою пливе кров. З віддиховим „куванням" стоїть у звязку якість вдиханого повітря; коли воно чистіше, то з більшим наслідком ділає. Ще до цієї елементарної гіґієни належать купелі особливо теплі вечором і зимні ранком; ранішні зимні не лише гартують, але й спричинюють краще функціонування орґанізму.

Застосування цих усіх середників, так далеких від аптики та її препаратів, за певнює нормально старіючому орґанізмові — якнайдовше збереження молодости, навіть у старости, роблячи водночас старість ще одним цінним пережиттям, що збагачує науку про себе й життя. — („Український Голос").

Д-р В. К.

Press Reports On Ukraine & Ukrainians

UKRAINIANS PAY HONOR TO PATRIOT COMPOSER

Concert Celebrates the 100th Anniversahy of Birth of Lysenko

POFESSOR SPEAKS

By Augustus Bridle

On Saturday night a Massey Hall audience mainly of Ukrainian Canadians faced a composite picturesque Ukrainian choir in celebration of the 100th anniversary of the birth of the "father of Ukrainian music," Lysenko, a painting of whom hung over the choir. The choir of over 200 presented a festival array of wonderful women's costumes. Only two skirts in this conglomerate of dazzling colors were alike, and the bodices of these were different. Gay ribbons and headdresses gleamed like a hill of flowers over a brilliant motley of colors.

The singers, from various Ukrainian choirs, with a conductor not named on the program, opened the celebration appropriately with a stanza of "O Canada" in English. They closed the program by singing the Ukrainian national anthem, and then in their own language "God Save the King." In these three national numbers they sang with absolute sincerity as 100 per cent. citizens of a land in which they enjoy freedom such as their generation had never known in Europe. In honoring their own composer they paid tribute to the free nation in which most of the choristers and many in the audience were born.

Professor Guest Speaker

Dr. Humeniuk, the chairman, briefly introduced the program in English, and again in Ukrainian. The guest speaker was called from the audience—Prof. Watson Kirkconnell of Queen's university, recently credited by Murray Gibbon with being able to speak 35 languages. His address was in English; a clear, candid and courageous utterance of facts, most of which he had gained from contact with nations in Canade. A young man for such broad culture study of new Canadians; totally unemotional and prosaic — but of his talk he said

"When a gigantic 'Salute to Russia' is staged in this city next Monday evening, that salute will have been well earned by the heroic battles of Soviet troops against the villainous aggressors form Nazi Germany. Indeed, I should have liked to see it combined (as in last Sunday's flag day in Great Britain) with salutes to heroic China, heroic Norwey, heroic Poland, heroic Holland, heroic Briatain and all the other embattled nations who fight for freedom .

Opposes Separate Community

"We Canadians are of many origins. I feel it vital that we should become one people. I am not in favor of perpetuating a separate Ukrainian community in Canada. What I do hope, however, is that each of our smaller national groups will add some distinctive contribution. In nothing is that easier than in music, an international language. In the works of Lysenko, the passionate, freedom-loving spirit of the Ukrainian people is clearly expressed. At a time when Kiev and Kharkov, ancient and famous cities where he lived and worked, are in the hands of brutal conquerors, may his music tonight proclaim his imperishable faith in human liberty. Tonight's concert is more than a tribute to Nicholas Lysenko. It is a salute to freedom."

The choir of splendidly outspoken sopranos, mellifluent altos, clear, resonant tenors and magnificent basses sang several transcriptions of folksongs and a number of Lysenko's own short works. They sang with distinguished clarity and expression, with a collective tone that conveyed, not merely Ukrainian patriotism, but joyful citizenship in Canada.

Tenor Contributed

Mychailo Holinsky, tenor, is the Kiepura of Ukraine; for the present a citizen of Toronto. He has no glowing smile like Kiepura's, and very little flair for a crowd—except to sing his songs with superb virtuosity and thrilling robust tone as passionate utterances of freedom. His voice is more robust than Kiepura's and his style of singing and tone much like Caruso's. He sang, in Ukrainian, several songs of varied picture and intensity, including a number of folksongs (arr. Lysenko).

The four Shkler sisters from Port Credit—two violins, viola and piano—played with elegant sonority and expression excerpts from a Nocturne by Lysenko and Sonata by William Young.

(TORONTO DAILY STAR, Monday, June 22, 1942).

ПОЛЯКИ ПРО БУДУЧУ ПОЛЬЩУ.

ЛОНДОН. — На святочній академії в честь пок. Падеревського виголосив промову теперішний президент Польщі, Рачкевіч, та заявив, що по війні повстане „більша і сильніша Польща, яка не втратить нічогісько з того, що передтим мала". — Московський уряд офіційно заявив, що в англьо-советськім договорі не поробив відносно своїх границь ніяких тайних клявзуль. Поляки в Лондоні пояснюють це як „офіційне зречення Советів з польських земель".

Спростування Неправдивих Вісток Про У. Н. Союз

18. квітня 1942. року був поміщений в „Кріщен Сайєнс Монітор" у Бостоні допис Р. Г. Маркгема про українців взагалі, а про американських зокрема. У цьому дописі була також згадка про У. Н. Союз, де автор статті представив деякі факти в неправдивому світлі. На цю статтю вислано 2. травня відповідь від У. Н. Союзу, а на 29. червня ця відповідь була поміщена, в скороченні, в „Кріщен Сайєнс Монітор", звідки ми її передруковуємо:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

To The Christian Science Monitor:

The Ukrainian National Association, Inc., is an American organization, organized over forty-eight years ago, whose purpose has been to provide insurance benefits to its members, and to help the Ukrainian-American immigrant to become assimilated in the American democratic way of life.

Not only has this organization "a very credible past record and during most of its history has worked in accordance with American traditions," as stated by Mr. Markham in his articles in The Christian Science Monitor, but also the present conduct and activities of the Ukrainian National Association, Inc., its officers and members, clearly evidences a consistent loyal adherence to our American Government and its democratic ideals and institutions in every respect. It also clearly manifests its absolute abhorrence of any totalitarian ideologies or influence and subversive un-American activities.

The Ukrainian National Association, Inc., its subordinate assemblies and its membership, have not only very actively contributed and co-operated with the American Red Cross, but are also at the present time contributing very generously and co-operating wholeheartedly. It also has been and is now carrying on a very active and extensive campaign for the sale of War Bonds among its mmebership. The Association itself has bought United States Government Bonds and War Bonds in the sum upwards of $1,500,000 which constitutes an invetsment of about twenty-five per cent of all assets of the organization.

The Supreme Executive Committee of the said association, on December 13th, 1941, passed a resolution which was published in the official organ of the association both in Ukrainian and in English, which reads in part as follows:

> The war, which was forced upon our country, levies new duties, new tasks on all of us. To attain victory, all our efforts, our work, all our endeavors, all our thoughts must be directed to one end, to the defense of our country. Because victory requires not half-measures, no middle-grounders, no half-means, but full and complete strengthening of all our efforts.

Furthermore, the Ukrainian National Association, Inc., has always jealously guarded those American democratic principles upon which it was founded and prospered. Said organization is not connected in any way or controlled by any organization or persons except by the members themselves through their duly elected delegates who elect the officers of said association at quadrennial conventions. The association has taken every precaution and safeguard to prevent any members of any subversive organization from becoming an officer thereof.

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

N. MURASZKO, President

D. HALYCHYN, Secretary

Jersey City, N. J.

КОРОЛЬ ВИТАЄ РАНЕНИХ. — Петро, король Югославії, відвідує ранених у шпиталі Волтера Ріда в Вашингтоні.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 3. червня 1942. р. в Шікаго помер у 53. році життя на недугу рака

МИКОЛА СМАЛІК,

член 379. відділу У. Н. Союзу.

Походив зо села Воля Дворавська, повіт Брест Литовський, Україна.

Покійний був самітний і доброї вдачі та помічним у Товаристві.

Похорон відбувся в суботу, 6. червня.

Хай вільна земля Вашинґтона буде Йому легкою!

Андрій Боднарчук.

В. Подвірський.

ЯК МЕБЛЮВАТИ ХАТУ

Умови життя останніх десятиліть витворили нові погляди — навіть у ділянці хатньої обстанови. Настали інші часи, й відповідно до того не тільки сучасне будівництво, а й меблеве виробництво почали приспособлювати до гасла: „за меншу ціну — більша користь та більше вдовілля". Тепер не тільки упрощують будування, ставлять сусідські доми „двійняками", з одною спільною стіною та із спільним плотом замісць двох сумежних, уникають ломаних стін, дахів, але й викидають „парадні" меблі, незамешкувані „світлиці", поменшують величину кімнати та деяких меблів; алеж зате використовують дослівно кожну п'ядь, кожний центиметер, щоб із поменшенням простору не зменшилась ні трохи його вжиткова вартість.

На переломі двох століть, XIX. і XX., все тяглося до „панства". Робили це незаможні верстви суспільств. Не було воно важко. Фабрики за гроші давали „панські" меблі — підмальовували соснові двері на дубові, оклеювали меблі різьбами та пластинками дорогого дерева, церата частенько наслідувала шкіру або мармор, звичайному шклу давали вигляд шліфованих кришталів, посреблена ложка мала перед гостями виставляти заможність господарів і т. д. Все це було дурисвітство, все це пригадувало собою театер: усе на показ, а щойно опісля... до вжитку. Все блищало від „прикрас", звичайно, немистецьких, зате частенько в хаті не доставало... лазнички.

До того наші батьки не дбали так сильно за тіло, не-здужали по містах на нерви, тимто намагалися переміняти свою домівку на тиху, темну „лисячу яму", де їх не дразнив би гомін та світло вулиці. Важкі завіси, темно помальовані стіни допомагали їм у ньому, але коштом здоровля та милого вигляду кімнати. Все це пособляло розвиткові бактерій, у хаті була все задуха, від темені слаб зір, у хаті було непривітно.

Сучасна людина любить рух, світло, простір. Тимто вона хоче, щоб її мешкання вже сонцю „ноги не підставляло", щоб у ньому були великі вікна, серпанкова, прозора завіса (на те тільки, щоб не заглядали досередини, знадвору), ясні стіни, помальовані одною блідою фарбою, без пишних малюнків і т. д.

*

Сучасне житлознавство не зразкується вже на „палацах" а має на приміті користь „сірої людини", що живе чи в дорого плаченому найманому мешканні, чи у власній, звичайно тіснуватій хатині. Воно навіть дораджує користуватися меншими кімнатами (вониж дешевші в будові, наймі та огріванні!), а лише іноді сполучує їх широкими розсувними або дворамениими дверима, щоб, як коли того буде треба, два приміщення сполучити в одне. Зате воно дораджує, ощадно розставляючи речі, так визискувати житлову площінь, щоб як-найменший її відсоток залишився під меблями (новітне помешкання не терпить зайвих, „принагідних" предметів — усе мусить бути доцільне!), а то й зорово „побільшити" розміри малих приміщень. Сучасному меблеві дають низьку, „присадкувату" споруду, не лишень тому, щоб скрізь вигідно сягала рука, але й на те, щоб вони не виходили вище, ніж дивиться наше око.

Малим кімнатам оману більшої просторовости надають іще темні меблі при ясних, одною фарбою мальованих стінах. Відомо, що ясні предмети видаються нашому оку більшими від темних, а як стіни не мальовані різними квітами, то в нас повстає враження далечіні. Таким простим способом „побільшують" нутро, а „поменшують" меблі (вони й менше брудяться, коли темні)...

Найбільше мороки завдають завжди меблі т. зв. „груб", що великі через своє призначення (ліжко, шафа, полиця, мисник чи креденс); вони й місця багато забирають і в перевозі клопітливі. Тут новітнє житлознавство, радить собі на кілька способів:

1) залишає великі розміри мебля з огляду на вигоду, але каже йому „служити за два"; так повстав тапчан, подвійний мебель, що вночі є ліжком, удень софою із постіллю, схованою під сидженням;

2) вживає складаної будови, і так, н. пр., бувають ліжка, що їх на день складають у менший мебель (канапка, фотель), або прикріплюють завісами до стіни; тоді вони, хоч і не переносні, алеж рухомі, бо на день їх підносять догори і примикають до стіни, а тим зискують сильно на житловій площіні;

3) часто вживає „підкладних" меблів, що містяться один під другим: н. пр., двоє ліжок ставлять одне над другим, як воно буває в корабельних каютах і в залізничих спальних возах; іноді, коли не вживають, ставлять так 3—4 столики в величинах, щораз більших;

4) шафи, мисники, креденси та полиці вбудовує у стіну (очевидячки, внутрішню, бо на двірці з огляду на тепло мусять залишитися повними!);

5) вживає т. зв. частинкових меблів, цебто таких, що їх можна розбирати на складові, але для себе суцільні частини; широку подвійну шафу можна розставити й мати дві вузькі шафи; кредени (мисники) будують як ряд скриньок, які можна до вподоби та потреби ставити одну поруч одної (коли хата простора, а мебель — має мати присадкуватий вигляд), або поверхово одну на другій (коли хата тісніша), накінець у різних кімнатах, як окремі предмети; такі частинкові меблі мають три дуже добрі прикмети: вони дуже вигідні для перевозу, підходять до всяких розмірів домівки, молодий господар може їх усе докупити кусниками.

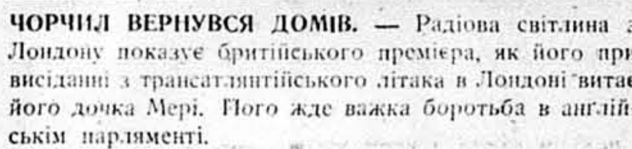
*

Щодо вигляду та будови сучасний мебель мусить відповісти чотирьом прикметам: скромність, простота, краса, доцільність. Він уже не наслідує нічого дорогого, не „стидається" матеріялу, з якого його зроблено, хоч би це була і звичайнісінька сосна. Колись собі легковажили це „хлопське дерево"; тепер люблять його за його золотистий живичний полиск. У XIX. в. все, що не було дороге, мусіло вдавати з себе дороге. Так і сосна мусіла малюнком, чи наклеєнням бути що-наименше дубом. Тепер у кожному предметі цінять його природу, хоч би скромніші вартости. Автім однаково вигідно сидіти на сосновому кріслі, як і на палісандровому (з чорного південно - американського дерева); про вартість мебля рішає передусім його вжиткова доцільність.

Принадність сучасного мебля творить мистецька гармонія (згідність) простоти й доцільности, згідно з гаслом: „як-найбільше краси, як найменше прикрас. Тому й сучасний сосновий ослінчик повстає спершу на рисунку, а тимчасом давні „різьбисті й золотисті" меблі родилися просто в столярні, чи в токарні ремісника, звідкіля й мандрували до сальону. Правда, й давніще бували мистецькі речі, але на них могли собі дозволити багачі. Тепер, завдяки простоті меблів, навіть звичайний смертник може мешкати краще від міліонера, коли тільки знає, що таке... краса.

На глядача новітній мебель робить своє враження ґладкими поверхнями (як його легко чистити!) та неплутаною лінією граней: скрізь панують прості ґеометричні форми (трикутник, прямокутник, коло), залюбки порозкладані несиметрично, неправильно (симетрія, правильність — іноді разить своєю одноманітністю), щоб таким чином оживилася простота, і скромність цілости. Немає прикрас, які „самостійно" існувалиб самі про себе (різьблені дочіпки, стовпи, львині пащеки і т. п.): за прикрасу правлять лишень ужиткові, часто металеві подробиці мебля, як ось: завіси, ручки, обручі, що вже самим полиском бавлять очі. Для мебля бувають вони тим, чим наголос для слова — закінчують цілість.

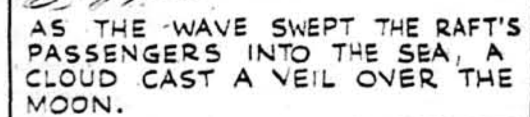
На поверхнях сучасному меблеві досить прикраси — природні слої дерева або помалювання на одну барву, іноді у двох відтінках, яснішому й темнішому, при чому одним відтінком малюють головні площі, другим гранки й подробиці. „Споріднені" відміни одної барви миліші для ока від рябої багатобарвистости...

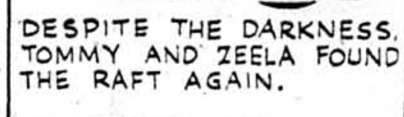
ЧОРЧІЛ ВЕРНУВСЯ ДОМІВ. — Радіова світлина з Лондону показує британського премієра, як його при висіданні з трансатлантійського літака в Лондоні витає його дочка Мері. Його жде важка боротьба в англійськім парляменті.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

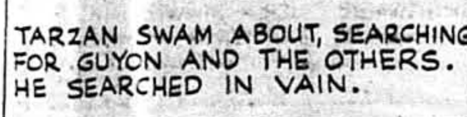
ТАРЗАН, ч. 593. Зметені в воду.

Велика хвиля води залила дарабу і змела з неї всіх людей. А в тій самій хвилині місяць заховався за хмару і все почорніло.

В темноті всі почали шукати за дарабою. Зеля і Том щасливо дістались назад на неї. Але інші не мали того щастя.

Тарзан міг був теж віднайти дарабу, але він почав шукати за Ґуйоном та іншими, що зникли в хвилях моря. Його пошукування були даремні.

По певнім часі роздався голос з другої дараби, що несла на собі інших адакців. Тарзан нащурив вуха.